

מסורת הש"ס

החולץ ליבמתו

פרק רביעי יבמות

מה.

עין משפט
גדר מצוה

קח א מיי פ"ד מהלכות
אישות ה' טו סנה
עשין מה טו"ש"ע א"ה"ע
סיוע מ"מ ס"ף ח'
ק"ב ב טו"ש"ע א"ה"ע פ"ד
ס"פ"ה וס"פ"ה י"ג
ק"ב א מיי פ"ח מהלכות
אישות ב"ה הלכה ב
טו"ש"ע א"ה"ע ס"מ ו' ס"פ"ה
ח'

תוספות ושנים

דקאמרי אכל עובד כוכבים
ועבד ללא תפסי כהו קדושין
הולד ממזר וז"ל לר"ש
הימני וז"ל ל"ר עקיבא
הא הולד כהו אכל לרבי
יהושע לא אמרין הא
תלד כהו וכן מפוסד
קדושין (דף טו: ע"ש)
מורה"ה מה"מ: מ"תיב
עובד כוכבים ועבד וכו' ר'
[שמעון] בן יהודה אמר אין
ממזר אלא ממי שאיסורו
איסור ערוה וענוש (מ"מה)
[כרת] (ב' וכו' הא קאמר
ממזר אלא מחייבי כריתות
ס"ב עובד כוכבים ועבד
ההו וכו' הולד כהו דהיי
משמע דפליגי א"ת"ק דלעיל
מיייה כהו כן יש לנו לומר
לרבי שמעון הימני: ז"ל
ג"ל או נסיב בת מיק.
וא"ת ומה מושל לו זה
אמרין (מבנות כד.)
שלאמרי אל כהו א"ת נאמן
ההו להשווא אשה וע"ק ההס
אמרי א"ת נאמן להשווא
אשה הא אמרין (קדושין)
ע"ב: כל המשפחות בחזקת
כשרות הן עומדות וז"ל
דהס מיייר להשווא אשה
מיוחסת מ"ד אמהות (ע"י
קדושין ע"ג) ח"ה א"ת
כן דורא לא מ"ל ליהו
ג"ל כהו דחיישין ליה
משום גלות וכו' פסולה
מסקת היא דתלמא ח"ה הו
זכ"ת חלל פסולה לכהונה.
ע"מ דהס מיייר בדנפק
עליה ק"ל דין ג"ושה
ולכ"ה אמרי' דאינו נאמן
להשווא אשה ולכ"ה קאמר
ז"ל איטמר דלא ליפוק
עליה ק"ל דוחק ח"ל'
מורי לנפול ע"מ דהס
דקאמרי א"ת נאמן להשווא
אשה ר"ל א"ת ישראלית
א"ת להשא כהו לישראל
א"ת בדנפק עליה ק"ל
דממזרות א"ת וכל לומר

א) נראה דל"ל וכו' הא
דקאמרי שמעון הימני דאין
ממזר אלא ממי שחייבין עליו
כרת שדי שמי וכו'.

תוס' חד מקמאי

ואם נשא כהן בת עבד
ועובד כוכבים הבא על
בת ישראל מוציאין אותה
מייד אבל בני נישא
להנהגה לכתלה שלא
ההורו כשרות לנישא
לפסולין לכהונה וחציו
עבד וחציו בן חורין
שבא על בת ישראל
הולד פגום לכהונה שהיא
עצמה מתחלת ואפי"כ
שיש אלמנות וגירושין
בה מצד ההוריות אין
לה אלמנות וגירושין מצד

חייבי לאוין דתפסי כהו קדושין. דנפקא לן בפרק כ"ל (לעיל דף ק"ב).
מכי תהיין לאיש שמי נשים וגו' (ס). ועבד ועובד כוכבים לאו בני קדושין
נייהו דכתיב (בראשית כ"ב) שבו לכם פה עם החמור' עם הדומה לחמור
ועובד כוכבים נמי לימיה בכלל קדושין דכתיב (דברים י) 'ז' אומות לא

תמתקן כס לא יהא לך כהן חיתון
ובשאר אומות כתיב (ס"ב) ואחר כך
תבא מכלל דמעיקרא לית בה היהיה
ומהני קראי נפקא לן בקדושין (דף
ס:) דלא תפסי קדושין בעובדת
כוכבים ועובד כוכבים נמי מלי למילף
מנייהו הלכך אין ביאתו ביאה לשם
קדושין ומילא לחייבי כריתות. ובשאלמות
דרב אחאי (ס) מפיק מהא והיא בעולת
צעל (בראשית ס) ודרשין בסנהדרין
(דף טו:) בעולת צעל יש להם כנסה
לחופה ולא נבעלה חתן לזו ועל שכן
דארופה לית להו וביאה לשם קדושין
נמי לית להו דליתקוש הויה להדדי:
אין ממזר וכו'. והא האי מנא כשמעון
הימני סבירא ליה וקמני בעובד
כוכבים ועבד דאין ממזר: אף על גב
דקאמר רבי. בפרק ר"ג אין ביאה
אחר חליה דלא חתן לזו ובעל א"ת
זו אינה נרביה הימנו גט וקאמרי

אין הדברים הללו אמורים דביאה אחר
חליה לא תפסה אלא לדברי ר"ע כו'
ככל לדידה לא סבירא ליה אפילו הכי
בעובד כוכבים ועבד מודים: די
א"ת א"ת דימי כו' משום רבינו. רבי:
שצויימא ס' ארמון. לאנפוקי: אלא
אמר רב יוסף רבי יהו' לא תתשוב
גברי דהאי משום רבותא דרביס לא
תפסיל ליה דהא נמי רביס אכשרי
אלא משום היא דר' איכא למיפסליה

הגהות הב"ה
א) בני דלמר ר' יוחנן
משום ר' שמעון. ג"כ ע"ש
בדף ס"ב ע"כ דמשמע
מלמי הוספות דרביס
רבי שמעון ע"ש ד"ה
נאמן כ"ה: (ג) שם ולא
קדא א"ל א"ת עשה וכו'
(ג) תיב' ד"ה עשה וכו'
דהו מנייהו ממזר וא'
תפסי בהו קדושין וז"ל
דממזרי:

הגהות מהר"ב
רנשבורג
א) רש"י ר"ח מי שיש לו
כו כהן ישראלית הוא כו'
מלת ישראלית נאמן וכו'
ישאל:

מוסף רש"י
עובד כוכבים ועבד
הבא על בת ישראל
הולד כהו. דנמל אמה
שעני ליה (בבב"ד ח"ה).
מי שיש לו אלמנות
וגירושין בה. הוא די
אין לו זע ממנו ושם
אל א"ת א"ת מלת
א"ת א"ת דלא פסלה
בניאמו. יצאו עובד
כוכבים ועבד שאין
להם אלמנות וגירושין
בה. שאל תפסו לו זה
קדושין וכשמת אין שם
אלמנות עליה (טו"ס כו:
ובע"ז לקמן סח: וקדושין
הנה).

כוכבים מישראלית: אמרי אינשי גמלא צמדי אקבא רקדי. גמל גדול מרקד בתוך קב קטן צד' רגליו צמלכות מדי. וגזומא: הא קבא והא גמלא והא
מדי. יבא וירקד לפנינו כלומר אהם שהמרת דבר חידוש האמת בדברין וכן לו צמק: לא הוה אויל מקמיה. אומתו צן העובד כוכבים דקא א"ל הב לי
צרתך: זיל איטמר. לך בנמקוס שלא יכירוך ושא בת ישראל שאינו יכירוך לא יתנוה לך. אלמא לא ממזר הוא מדאכשר ליה בת ישראל שהרי ממזר
מוזרה על הכשרה: צם מיעין. בת ישראל מן העובד כוכבים הכשרה כמותך אצל ממזרת ושפחה לא תשא. אלמא כשר הוא: גלי. לא לגלות
בנמקוס שלא יכירוך ויתנו לך בת ישראל כשרה: צני צי מייסי. מקוס: מרא דשמעסא. דלמר עובד כוכבים ועבד אצל בת ישראל צמ כשר:

ומשני שאני התם דלמר רחמנא לא יחלל חילולים הוא עושה ואין
עושה ממזרים פי' וכיון דלא הוי ממזר תפסי בה קדושין א"כ לרבי
יהושע לא תפסי קדושין בצלמנה אליבא דרבא דלרבי יהושע ליכא
לאוכוחי מדי דתפסי בה קדושין מדלא הוי ממזרת ואם תאמר בקדושין

בהאומר (דף ס"ח: ושם) אלא דוחק
למזוא שאר עריות ללא תפסי כהו
קדושין מנלן כיון דכבר אשכחן ללא
תפסי בשאש אב קדושין דהשתא
תיפוק לן כל עריות כהו מנייהו
ממזר (א) וז"ל דממזרים גופייהו לא
שמעיין בכל חייבי כריתות כל כמה
דלא מיימיה היקשא דרבי יונה דמלא
יקח ולא יגלה דמיימיה צסוף פירקין
(לקמן דף מט.) דכתיב בשאש אב
וצשומרת יסם לא אציו לא שמעיין
ממזרות בשאר עריות כהו אשתי אש
שיש לה היתר צמיי אוקרה ואחות
אשה וכל דכוותיהו אצל צסוף דמיימיה
היקשא איכא למילף צעלמא דפרש"י:

יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו
אלמנות וגירושין בה. וא"ת
והא רבי יוחנן אית ליה לעיל דעובד
כוכבים ועבד אש על צמ ישראל
הולד ממזר אש כן למה לי ק"ל
דהשתא ממזר הוי מפסיל צביאתו
מיציעא וז"ל הא לדידה והא לרביה
ועוד דלמוראי נייהו ואלביא דרבי
יוחנן דלאמרין ספ"ק (לעיל טו: ושם)

פירשתי אמאי הוי ממזר מעובד
כוכבים כיון דביאת היתר היא
מדאורייתא: ז"ל איטמר. וישאוף
מיוחסת וא"ת והא צעי ראייה דלאמר
צ"כ צכצכות (דף כד: ושם) דמעלין
מתרומה ליוחסין יש לומר דהתם
להשא צמו לכהן העובד על גבי
המזבח כמו שמוכיח שם רבינו חס
א"ת התם כ"מ אצל חכמים אומרי' לא
משפחות בחזקת כשרות הן עומדות
בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף ע"ב: ושם)

מה אלמנה לכהן גדול שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה
בכל אינו דין שבנה פגום מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחלת
הכא נמי כיון שנבעלה פסלה (א) דאמר רבי יוחנן משום רבי (ב) שמעון רבי זמין
לעובד כוכבים ועבד הבא על הכהנת ועל הלוייה ועל הישראלית שפסולה
שנאמר וכת בהן כי תהיה אלמנה וגרושה מי שיש לו אלמנות וגירושין
בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין להם אלמנות וגירושין בה אמר ליה אביי
מאי חזית דסמכת אדרב דימי סמוך אדרבין דכי אתא רבין אמר רבי נתן ורבי
יהודה הנשיא מורים בה להיתירא ומאן (א) רבי יהודה הנשיא רבי ואף רב
מורה בה היתירא דההוא דאתא לקמיה דרב אמר ליה עובד כוכבים
ועבד הבא על בת ישראל מהו אמר לו הולד כשר אמר ליה הב לי ברתך
לא יהיבנא לך אמר שימי בר חייא לרב אמרי אינשי גמלא במדי אקבא
רקדא הא קבא והא גמלא והא מדי ולא רקדא א"ל אי (א) ניהוי כיהושע בן
נון לא יהיבנא ליה ברתא א"ל אי הוה כיהושע בן נון אי מר לא יהיב ליה
אחריני יהבי ליה האי אי מר לא יהיב ליה אחריני לא יהבי ליה לא הוה
קאיל מקמיה יהיב ביה עיניה ושכיב ואף רב מתנה מורה בה להיתירא ואף
רב יהודה מורה בה להיתירא דכי אתא לקמיה דרב יהודה א"ל זיל איטמר או
נסיב בת מינך וכי אתא לקמיה דרבא א"ל (א) או גלי או נסיב בת מינך שלחו ליה
בני בי מיכס' לרבה מי שהציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת ישראל מהו
א"ל השתא עבד כולו אמרי' כשר הציו מיבעיא אמר רב יוסף מרא דשמעתא
משמיה דרבי: דהסוה דאשא. צן עובד

כוכבים מישראלית: אמרי אינשי גמלא צמדי אקבא רקדי. גמל גדול מרקד בתוך קב קטן צד' רגליו צמלכות מדי. וגזומא: הא קבא והא גמלא והא
מדי. יבא וירקד לפנינו כלומר אהם שהמרת דבר חידוש האמת בדברין וכן לו צמק: לא הוה אויל מקמיה. אומתו צן העובד כוכבים דקא א"ל הב לי
צרתך: זיל איטמר. לך בנמקוס שלא יכירוך ושא בת ישראל שאינו יכירוך לא יתנוה לך. אלמא לא ממזר הוא מדאכשר ליה בת ישראל שהרי ממזר
מוזרה על הכשרה: צם מיעין. בת ישראל מן העובד כוכבים הכשרה כמותך אצל ממזרת ושפחה לא תשא. אלמא כשר הוא: גלי. לא לגלות
בנמקוס שלא יכירוך ויתנו לך בת ישראל כשרה: צני צי מייסי. מקוס: מרא דשמעסא. דלמר עובד כוכבים ועבד אצל בת ישראל צמ כשר:

גמל גדול מרקד בתוך קב קטן צד' רגליו צמלכות מדי. וגזומא: הא קבא והא גמלא והא
מדי. יבא וירקד לפנינו כלומר אהם שהמרת דבר חידוש האמת בדברין וכן לו צמק: לא הוה אויל מקמיה. אומתו צן העובד כוכבים דקא א"ל הב לי
צרתך: זיל איטמר. לך בנמקוס שלא יכירוך ושא בת ישראל שאינו יכירוך לא יתנוה לך. אלמא לא ממזר הוא מדאכשר ליה בת ישראל שהרי ממזר
מוזרה על הכשרה: צם מיעין. בת ישראל מן העובד כוכבים הכשרה כמותך אצל ממזרת ושפחה לא תשא. אלמא כשר הוא: גלי. לא לגלות
בנמקוס שלא יכירוך ויתנו לך בת ישראל כשרה: צני צי מייסי. מקוס: מרא דשמעסא. דלמר עובד כוכבים ועבד אצל בת ישראל צמ כשר: